

tetahi e tupato ki tenei tikanga hou kei tupu i konei te aitua, ara, ta wehewehe i te tinana o te Karaiti, i te Hahi. Kia pehea ta tatou whakahoki ki te tangata pera?

He tika tena, ka aitua ano ki te kore e ata mahia. Engari ehara i te mea no naiane i tonu taua tu aitua. Pera tonu te raruraru o nga Apotoro i ta ratou whakaritenga i nga minita tuatahi i te hahi o mua. Kua anuamu nga Kariki i hapa o ratou pouaru i te tuwha kai—tokowhiti nga tangata i whakaritea mo taua mahi—he Kariki ana tangata kua tupu i reira te wehewehe mehemea kihai nga Apotoro i ata aru i ta te Wairua Tapu arahi i a ratou. Pera tonu hoki i ia mahi, i ia mahi a te Hahi tae noa ki tenei ra. Ki te mahara te Hahi ki nga tikanga a te Karaiti i tukuamai e ana Apotoro ka pai te tupu, tena ko tenei ki te wareware ia ki ana tikanga ka kitea te raruraru, te aitua, te wehewehe. Ko tatou hoki, ki te aru tatou i nga tikanga a te Karaiti i tenei mahi nui a tatou ka ora te Hahi—tena ko tenei, ki te peka ke atu tatou i ana tikanga ka mate te Hahi.

Kia whaka rapopototia te korero mo te tupu o te Hahi ki te iwi Maori. I matua kauwhautia te Rongopai ki te iwi Maori e te Matenga i te Ra Whanautanga i te tau 1814—ko te timatanga tera. Kotahi tekau ma tahi nga tau—he uaua te mahi—he roa te tumanako—a, katahi ano ka iriiria ai te matamua o te Hahi—ka tupu i kona te Hahi tere rawa te tupu, a i te tau 1840 kua uru katoa te iwi Maori ki te Hahi ara kua uru a roto etahi, a waho etahi. A, kahore ano kia rua tekau ma rima nga tau ka pa mai te raruraru: ka tupu te pakanga—ko te whenua te take—a he tokomaha i tahuri ke—he mate nui tera, a kahore ano kia ora—He ahakoa ra i te mahi tonu te Hahi, a, i enei tau ka hori nei kua hoki mai etahi. Otira, kahore ano kia tino rite te tu o te Maori ki roto ki te Hahi, Kahore ano kia uru rawa ia ki te kotahitanga o te Hahi Tera ano he mahi ma te Maori hei whakatupu hei whakapai i te Hahi i runga i nga mea homai a te wairua kua riro mai nei i a ia—engari kahore ano kia kitea te huarahi e tae ai te Maori ki taua mahi mana. Heoi i te tau 1925. ka ata whakaarohia taua mea e te Hinota Tianara ka whaka takotoria te tikanga kia tu tetahi pihopatanga—me nga mea katoa o taua pihopatanga—kia whiri-whiria tetahi pihopa he pakaha ranei he Maori ranei—otira kihai te komiti whiriwhiri i whakaae ki tetahi tangata hei pihopa—na reira i whakarerekitia ai te tikanga—i whakaritea hoki kia whakamotuhaketia tetahi tangata Maori hei pihopa awhina mo te Pihopa o Waiapu. ko tana mahi mo roto o te hunga Maori o konei, o whea pihopatanga, o whea pihopatanga hoki me ka whakaae te pihopa o taua pihopatanga—a kua mine mai nei tatou kia kite i tona whakapanga, kia inoi hoki ki te Atua kia manaakitia e ia tenei mahi.

E mea ana tatou he mea ata tohutohu e te Wairua Tapu tenei mahi a te Hahi, me te tumanako tonu tera ano taua Wai-